

DE LA LUME ADUNATE ŞI NAPOI DATE!

EDIȚIE SUBSIDIARĂ A MINIREVISTEI MENORA
PUBLICAȚIE A COMUNITĂȚII EVREILOR FOCSANI

De la d-nul Weiss Mishilim am primit următoarea biografie documentară a lui SALOM ALEHEM :

La 2 martie 2009 s-au împlinit 150 de ani de la nașterea celui mai mare scriitor evreu, unul din marii umoriști ai literaturii universale – Salom Alehem. Salom Alehem este pseudonimul literar al lui Solomon Rabinovici, fiu lui Nahum Rabinovici. Acesta s-a născut în 18.02.1859 (sau 02.03.1859 – pe stil nou) în târgul Pereiaslav din regiunea Poltava – Ucraina. A copilărit în târgușorul Voronca – dar după ce tatăl său dă faliment, familia se întoarce la Peraiaslav, unde va urma și gimnaziul. Rămâne orfan de mamă de la 13 ani. Deși absolvă gimnaziul cu note excelente (ca bursier), nu poate continua studiile superioare, ca să se întrețină începe să dea meditații, îndurând tot felul de umilințe.

A avut o tinerețe grea, într-o familie numeroasă, cu mari greutatea financiare. A cunoscut umilințe, dezamăgiri, mizerii, lipsuri, s-a lovit de arbitrar, corupție, nesiguranța zilei de mâine – chiar teroare (a scăpat cu greu din pogromul din Kiev din 1905). Viața era grea, dar pe Salom îl salva natura sa veselă, îi plăcea să râdă și să facă și pe cei din jur să râdă. Primul lui „opera” a fost o listă (în ordine alfabetică) a blestemelor proferate de mama vitregă. De mic, Salom se uita cu interes la oamenii cu care venea în contact : cu dascălul de la heidar, cu dascălița pe care ei, elevii, trebuiau s-o ajute în treburile casnice, cu colegii de școală, mai apoi cu oamenii care veneau la hanul pe care îl ținea tatăl său : mici negustori, meseriași, intermediari, muzicanți. Le urmărea mimica și gesticulația, era atent la discuțiile și poveștile lor, fără să bănuiască, nici prin gând nu-i trecea, că după ani mulți dintre aceștia vor trăi o a doua viață în paginile operei sale. Uneori, tatăl său, om cult și respectat, citea în fața câtorva prieteni care se adunau la el câte o carte de istorisiri hazlii. După cum spune el însuși în povestirea sa autobiografică „Întoarcere de la iarmaroc” (scrisă la persoana a treia) : „lui Sulem îi plăcea să privească cum niște evrei cu barbă râd în hohote. Observa că fețele tuturor strălucesc și el invidia pe omul care făcuse cârticica ... Cea mai fierbinte dorință a lui era ca – atunci când, cu voia lui Dumnezeu, o să crească mare – să poată scrie și el o carte pe care oamenii s-o citească și să râdă cu poftă ... ” (Opere – vol. III – pag. 211). (Continuarea în numerele viitoare!)

Scriitorul Gheorghe Suchoverschi, membru al Cenaclului Literar găzduit de Sinagoga Evreilor Focșani ne trimite următoarea poveste biografică intitulată „Un mesager în calea pogromului – Cernăuții anilor 1941 – 1944”.

Cernăuți, vestita citadelă bucovineană (actualmente făcând parte din Republica Ucraina) care a supraviețuit mai multor drame ale secolului XX, a cunoscut și cruntul destin al unor reprezentanți ai comunității evreiești dintr-o perioadă istorică zbuciumată, deloc îndepărtată zilelor noastre, cunoscută și trăită de către părinții și bunicii noștri. Provenind dintr-o etnie cu o remarcabilă semnificație istorico-religioasă în decursul veacurilor, oamenii aveau profunde veleități culturale dar și economice, fiind cunoscuți ca foarte buni comercianți, medici, ingineri, cu înalte pregătiri profesionale în diverse domenii, devotați muncii lor și adaptându-se ușor diferitelor regimuri, locuri și vremuri. Trăiau într-o armonie și bună înțelegere cu ceilalți locuitori de etnii diferite (nu puține pe aceste meleaguri binecuvântate de Dumnezeu) printre care sunt demne de menționat românii, ucrainenii, nemții, rușii, ungurii, austriecii, cehii ori slovacii. Centrul vechi, având clădiri construite în stil arhitectural central-european mai degrabă (moștenite de pe vremea Imperiului Austro - Ungar), a rezistat ca prin minune până azi, bombardamentelor suferite în timpul celor două războaie mondiale, dar și sistematizărilor ulterioare din perioada comunismului și ni se înfățișează și acum cu o și mai bună punere în valoare. Aici au locuit laolaltă cu românii și ucrainenii, deținând diverse magazine, cafenele și restaurante și chiar mici întreprinderi

industriale și de servicii în perioada ante și interbelică, până în anul 1944 când au fost fie recesonate de puterea fascistă, fie naționalizate de puterea sovieto-comunistă instaurată în tot restul Europei.

Pe o stradă din acest centru menționat, care purta numele de Iancu (cavaler de) Flondor, (cel ce a proclamat Unirea cu România la 1918 în Parlamentul ce îl prezida), străjuită de blocuri vechi construite cu două-trei nivele plus parter, în care locuiau și câteva familii de evrei, la numărul cinci, trăia împreună cu familia compusă din soție și două fiice, bunicul meu dinspre mamă, GHEORGHE BORDENIUC, comerciant la rândul lui, fiind și proprietarul unei fabrici de lumânări și a unui magazin cu diverse produse. Dat fiind faptul că era și membrul unui partid istoric cu influențe asupra puterii de atunci și avea cunoscuți printre autoritățile locale ale vremii, i-a fost ușor să afle din timp despre măsurile ce urmau a fi luate în urma unor evenimente și a unei turnuri nedorite de el și implicit despre descinderile nocturne la domiciliile evreilor, urmând a fi evacuați și deportați spre lagărele morții. I-a informat astfel pe câți a putut de aceste sumbre planuri iar pe unii din ei chiar i-a adăpostit, ascunzându-i pe unde era posibil, prin casă printre mobile și lucruri până când se termina acțiunea. (Continuarea o veți afla în numerele viitoare)

De asemenea d-nul Dr. G. Mănescu ne-a scris multe mesaje alături de care ne-a transmis multe povești, întâmplări reale și biografii, de această dată noi am ales să publicăm o întâmplare biografică despre „Școala evreiască din Focșani”.

Pe strada Ștefan cel Mare, pe trotuarul din dreapta, în drum spre gară, la un colț, se termina gardul care împrejmua spațiul unde se găseau cele două clădiri, pentru fete și băieți, al școlii Comunității evreiești. Era numită „Școala israelito-română”. Inițialele SIR, brodate cu fir auriu, se găseau pe șepcuțele băieților. Când exact au luat ființă școlile și când s-au ridicat clădirile, în care am învățat atât eu, cât și fratele și sora mea, nu știu. Dar ce pot spune, e că Primul Congres Mondial Sinonist, care a avut loc la Focșani, s-a desfășurat în clădirea școlii (în anul 1882). După aceia, câteva grupuri de tineri, Galați, Moinești, au plecat în Palestina și au înființat orașul Rosh Pina.

Venind de pe strada Mare, depășind strada ce duce spre locul unde au fost templele incendiate de legionari, după câteva zeci de metri, se vedea clădirea impozantă a școlii, cu un perete mare spre stradă, fără uși, cu ferestre mari și pe acoperiș, un simbol, un glob. Se intra prin poartă, urcând câteva trepte. Pătrundeam într-o sală mare, dreptunghiulară, cu o ușă în fund, ce dădea spre curte. Acolo era o căsuță cu două camere și anexe, în care locuia cu familia, în timpul studiilor mele (1923-1927) domnul Scharfssohn. Un om mărunțel, cu picioarele ușor în paranteze. El era profesorul de muzică. Ne învăța cântece diverse și organizase și corul, pe care-l dirija cu diferite ocazii sau solemnități.

În sală se deschideau ușile celor patru clase. Camere mari, spațioase, cu sobe mari din teracotă, cu bănci, catedră, cuier și tabla neagră. Soarele și lumina pătrundeau cu ușurință. Pe peretele din dreapta al sălii, spre fund, era iar o ușă. Se pătrundea în „domeniul” domnului Hoffman, profesor de nivel înalt, directorul școlii. Necăsătorit, se gospodărea cum putea și-l mai ajuta soția intendentului. Era temut de elevi pentru exigența și corectitudinea lui. Pe peretele opus, erau secretariatul, cancelaria, o cameră pentru rechizite școlare și una de consiliu. Eu am avut ca dascăl pe domnul Dumitrescu timp de trei ani. Un institutor cu experiență răbdare și tact. Avea figura unui om mulțumit, cu o mică rotunjime a burții și o mustață, îngrijit răsucită. În clasa a patra, a venit domnul Negru. Comunitatea avea dreptul și posibilitatea de a angaja creștini, pentru că era o școală recunoscută de Stat și cu drepturi egale cu celelalte, în care erau înscriși și elevi evrei. De la ambii institutori, am învățat temeinic și am înțeles explicațiile lor. Ambilor le port recunoștință. (Continuarea acestei biografii în numerele viitoare).

În ideea că această nouă publicație vă va face o deosebită plăcere, noi cu considerația și respectul cuvenit, așteptăm din partea tuturor doritorilor noi mesaje, documente și alte dovezi și mărturii ale trecerii timpului, alături de care amprenta istoriei ființelor noastre a fremătat, freamătă și va fremăta.

(Pe adresa rondmircea@yahoo.com și pe site-ul www.focsnai.jewish.ro ne puteți contacta și vizualiza rodul muncii noastre)

AUTORUL - VĂ SALUTĂ CU STIMĂ ȘI CONSIDERAȚIE !!